

שיל"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידו

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

גיליון זה יו"ל לע"נ

סבי הרה"ח ר' יוסף אליעזר הומינר זצ"ל
אשר היה בעל חסד מופלא ובעל תפילה מרומם
נלב"ע יום ב' דר"ה האי שתא
ת.נ.צ.ב.ה.

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון מג שנה ב' פרשת האזינו חודש תשרי שנת ה' תשפ"ב לפ"ק
ביצה י. - מ:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

דף י ע"א

מג. בגמ' אמר רב הנין בר אמי מחלוקת בבריכה ראשונה דב"ש סברי גזרינן דילמא אתי לאימלוכי. ביאר רש"י דהיות ודרך המגדלים להניח בריכה ראשונה צוות לאמן, לכך חיישינן שימלך בדעתו ולא ישחטם, ובכך הוה מלטול ביו"ט שלא לצורך, אבל אם כבר נענע אותם מבעוד יום לא חיישינן לכך, דהרי כבר נענע אותם ולא חם עליהם. ובאמת צריך קצת ביאור בזה, דכי משום שכבר נענע אותם א"א שימלך בדעתו, ומאי שנא אם נענע בידיים לאומר זה וזה אני נוטל. ואולי החילוק היא שבאומר כיון שלא לקחם בידיים, לכך הוא חושב שאין זה מייעד אותם לגמרי לשחיטה ביו"ט, ולכך יכול בקל לאימלוכי, ומשא"כ כשלקחם בידיים ונענע אותם וייעד אותם לשחיטה ביו"ט, ממילא כבר לא ימלך בדעתו בקל, ולכך לא חיישינן לאימלוכי. אבל ברש"י לא משמע דזהו החילוק אלא כנ"ל דאם בתחילה לא חם

עליהם גם ביו"ט לא חיישינן שיחום עליהם.

מד. בגמ' והתנן חמת בבית ולו פתחים הרבה כולן טמאים. ביאר רש"י שגזרו חכמים טומאה משום שאין אנו יודעים באיזה יוציאנו, הילכך כולן טמאים. ומדבריו משמע דטמאים לגמרי ולא רק עכשיו עד שיתברר מהיכן יצא חמת, דהרי אח"כ בנפתח ביאר רש"י דמה שאמרו כולן טהורים, היינו שמכאן ולהבא טהורים, ולא מיירי מהכלים שכבר היו כאן. וא"כ לכאורה קשה, דהא אח"כ כבר יתברר לנו דחמת יצא באחד מהם, וכמו שאמרו אח"כ נפתח אחד מהם וכו', וא"כ למה יהיו כל הכלים דמעיקרא טמאים משום חשש שכבר התבטל, וצ"ע.

דף י ע"ב

מה. בגמ' לימא מסייע ליה לר"ח דאמר ר' חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב כדאמר אב"י בדף הבא נמי בדף. היינו דמיירי שיש כאן סמוך לשובך כמין מדף

בשר כן התירו ב"ה לטלטלו לצורך הכלי. ואולי יש לומר דמה דעכשיו הוא אסור יותר, הוא משום שכבר עשו בו עכשיו מלאכתו האסור ביו"ט, וממילא הראה בכך דלמלאכת איסור הוא עשוי, ולא למלאכת היתר, ולכך אפי' לב"ה כבר אסור להשתמש בו כלל ביו"ט, אבל כשביו"ט זה לא עשה בו מלאכת איסור, התירו ב"ה לעבד בו מלאכת היתר.

מז. בגמ' איכא דאמרי אמר אביי לא נצרכה אלא אפי' תברא גרמי חדתי. היינו דגם לאיכא דאמרי אמר אביי מחלוקת בעלי וכו' וכנ"ל, רק דהאיכא דאמרי בא לתרץ תירוץ אחר על מה החידוש בכך, דהרי עלי כתיב ולא תברא גרמי, ולאיכא דאמרי אביי עצמו מבאר שמועתו.

מח. בגמ' אמר אביי לא שנו אלא לצלי אבל לקדירה לא פשיטא לצלי תנן. צריך ביאור מה פשיטא לומר דלקדירה לא, ואפי' דתנן לצלי למה לא נאמר שהוא הדין לקדירה, דלמה נחלק ביניהם ומה הסברא בזה, ובשלמא הא דלעיל שאמרו עלי

שעליו באים הרבה יונים מעלמא, ולכך אנו תולים שמעלמא אלו היונים שנמצאים כאן, ולא משום הא דר' חנינא דרוב וקרוב הלך אחר הרוב, אלא הוא משום דכאן באלו שמעלמא באו יש את ב' הצדדים, דהם גם באו מן הרוב שהוא מעלמא, וגם הם נקראים קרוב שהיו על המדף.

דף יא ע"א

מו. בגמ' תנא ושויין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו. ביאר רש"י דאתעביד ליה צורך יו"ט. וצריך ביאור מה הנפק"מ אם כבר אתעביד ליה צורך יו"ט או לא, אם לב"ה מותר לעשות בו מלאכה המותרת ביו"ט, למה אחר שכבר נעשה בו צורך יו"ט נאסר עליו לעשות עוד מלאכה המותרת, הרי אותו היתר שהיה לו בתחילה שייך גם עכשיו. ואם תאמר דרק בשביל צורך הכלי אסור אבל לצורך יו"ט גם עכשיו מותר לו. מ"מ יקשה למה רק אחר שקצב עליו הבשר מודו ב"ה שלצורך הכלי אסור לטלטלו, ואילו קודם שקצב עליו

כאן. וא"כ ממה נפשך יקשה, או על עולא יקשה למה לא מנאו כאן, ואם נמצא סברא לתרין דאין זה טעמם של ב"ה מה דהתירו להחזיר, א"כ יקשה על המאירי שכן ביאר דברי ב"ה דמשום סופן התירו. ונראה לתרין דבאמת נכון הוא דטעמם של ב"ה שם דמשום סופן התירו וכהמאירי, ומה דעולא לא מנאו כאן, הוא משום דעולא לא הביא דינים מן הברייתות ששייכי שם טעם זה, אלא רק מן המשניות הביא עולא כאן, ובפרט בדין זה שהמשנה שלעיל נחלקה על הברייתא שם ולא התירו ב"ה להחזיר, לכך לא מנאו עולא כאן.

נ. בגמ' פותח הכיתו נמי תנינא וכו' מהו דתימא טומאת ע"ה ברגל כטהרה שוויה רבנן ואע"ג דלא התחיל נמי קמ"ל וכו'. צריך ביאור דמה ההו"א דהטעם הוא משום דשוויה רבנן כטהרה, ומכוח זה אפי' לומר דבלא התחיל נמי, הרי עכשיו מיירי אחר הרגל, ואם הטעם הוא רק משום דשוויה בימי הרגל כטהרה, א"כ עכשיו

תנן ולא תברא גרמי ניהא דפשיטא היא, דהא התברא גרמי אינו כלי שמלאכתו לאיסור כעלי, ובפשיטות מובן למה לא נאמר שדינו כעלי, אבל כאן בקדירה מה ההו"א דפשיטא היא, וצ"ע.

דף יא ע"ב

מט. בגמ' ואמר עולא שלשה דברים התירו סופן משום תחילתן ואלו הן וכו'. צריך ביאור למה הביא עולא רק ג' דברים שבהם אמרו דהתירו סופן משום תחילתן, הרי גם לעיל (ט:) לגבי מה שנחלקו ב"ש וב"ה על סולם שמטלטלים משובך לשובך, התירו ב"ה אף להחזיר, ולמה ע"ז לא אמר עולא דהטעם הוא משום התירו סופן משום תחילתן, הרי לכאורה זהו טעמם של ב"ה שם, וכך גם ביאר שם במאירי בהדיא. ובאמת קשה על המאירי איך ביאר כן הגמ' הרי לא מנה עולא דין זה כאן, ואפי' דבפשיטות נראה דכן היה צריך וקשה על עולא וכנ"ל, אבל למעשה איך אמר המאירי ההיפך ממה דמשמע מעולא

שכבר עבר הרגל למה נתיר אפי' שכבר התחיל למכור עוד עכשיו, הרי עכשיו כבר כטומאה שוויה רבנן, ואפי' בהתחיל היה לו להיות אסור וכ"ש בלא התחיל, ומאי התו"א כלל. וצריך לומר דמיירי כאן שהע"ה נגע בחבית רק ברגל ולא עכשיו, וא"כ אפי' בלא התחיל יש להחשיב החבית כטהורה, דהרי הטומאת עם הארץ ברגל כטהרה שוויה רבנן, וזה קמ"ל שאין הטעם משום כך הוא, אלא משום התירו סופן משום תחילתן, ולכך רק בהתחיל מותר לגמור.

דף יב ע"א

נא. בגמ' דתני תנא קמיה דר' יוחנן המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום מבשל גיד. היינו דאפי' דעכשיו אכל הגיד וא"כ למה ילקה על בישולו ולמה לא יחשב כמבשל לצורך אוכל נפש. והביאור הוא דהיות והגיד אסור באכילה, וגם אינו ראוי לאכילה, אפי' שהוא כן אוכלו אין זה נחשב כאוכל נפש ולוקה על בישולו.

נב. ברש"י ד"ה אלא מדלא אפלוג בא"ד וב"ה אית להו כיון דהותרה לצורך הותרה מן התורה לגמרי אלא רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך. היינו דבאמת גם אם אמרינן דלכו"ע יש ערוב והוצאה ליו"ט, לב"ה הוא רק מדרבנן. וא"כ קשה דהא לפי זה היה אפשר לומר כמו רבה דביש ערוב והוצאה ליו"ט פליגי, ומה דלא איפלוגי באבנים, הוא משום דגם לב"ה גזור רבנן באופן שיש בה טרחא ואינו צריך, ואיך דחה רב יוסף דברי רבה בקושיא זו. ואי לאו דברי רש"י היה לנו לומר דגם לב"ה מן התורה יש עירוב והוצאה ביו"ט, ורק בצורך התירו משום דהותרה לצורך יו"ט, ובכך היה ניהא מה דדחה בזה רב יוסף את רבה, אבל לפירוש רש"י קשה, וצ"ע.

נג. בתוד"ה השוחט עולת נדבה בא"ד וא"ת והא אפי' ב"ה מודו דלוקה דסבירא להו לקמן דנדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט. לכאורה קשה למה באמת לב"ה נדרים ונדבות אין קריבין ביו"ט, הרי הם סוברים

לדמותו למידה הנדרשת מן התורה היה לב"ש לדמותו לבמה מצינו, שמידה זו עבדינו על פי דמיון בין שני המקומות וכמו כאן בחלה ותרומה, וצ"ע.

נה. בגמ' לימא אחרים היא ולא ר' יהודה וכו' לימא ר' יהודה היא ולא אחרים. צריך ביאור דהא בתחילה הקשו בגמ' דאיך נאמר דהמשנה כאחרים ודלא כר' יהודה ור' יוסי, ואילו אח"כ הקשו בגמ' להיפך לימא ר' יהודה היא ולא אחרים, ואינו מובן דמה רצו בגמ' שתהא המשנה כר' יהודה או כאחרים. ואולי יש לומר דהגמ' לא רצתה להעמיד המשנה רק כאחרים, ולכן הקשו לימא אחרים היא, אבל אחר שכבר העמידו המשנה כר' יהודה, רצו בגמ' להעמיד המשנה גם כאחרים בנוסף לר' יהודה וככו"ע.

דף יג ע"א

נו. בגמ' ולר' יוסי בר' יהודה נמי משכחת לה כגון שהכנים שבלוין לעשות מהן עיסה ונמלך עליהן למוללן ביו"ט דטבלא ביומיה. היינו דגם לר' יוסי שייך

כאן דמתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך, וא"כ היה להם כן להתיר להקריב נדרים ונדבות ביו"ט דמתוך וכו'. וצריך לומר דבסתם סברו ב"ה דאמרינן מתוך שהותרה וכו', רק היכא דיש פסוק בהדיא על דבר מסוים שלא הותרה עבדינן כהפסוק, ולכן כאן שלמידיים מלכם ולא לגבוה לכך לא הותרה. אבל עדיין קשה דבגמ' אמרו דלב"ה יש להתיר בעולת נדבה עצמה, ולא אמרו דרק אין לוקין לב"ה על ששחט העולת נדבה ביו"ט, ולכאורה אמרו בגמ' איפכא משיטת ב"ה לקמן, וצ"ע.

דף יב ע"ב

נד. במשנה אמרו להם ב"ש גזרה שוה חלה ומתנות מתה לכהן ותרומה מתנה לכהן וכו'. ביאר רש"י דגזרה שוה לאו דווקא דכולה מדרבנן גזור אלא דומיא דגזרה שוה מדרבנן. אבל קשה דהא אין זה דומה כלל לגזרה שוה, דהרי בגז"ש עבדינן דווקא ע"פ הפסוקים שכתוב בשני מקומות אותו לשון, ואם יש

אופן שיהא מתחייב בתרומה ביו"ט ובאופן שנמלך וכו', וא"כ גם לר"י מצינו בתרומה שזכאי בהרמתה ביו"ט. אבל צריך ביאור דלמה ברור לגמ' לומר דבאופן שנמלך למוללן ביו"ט כן הוה טבל ונתחייב בתרומה, ומאי שנא בין שהכניסם למוללן במלילות בתחילה, שהרי בה אמר ר' יוסי שאינן מתחייבות בתרומה כיון שלא קיבצם בכרי, והרי גם כאן דמיירי במלילות לא קיבצם בכרי, ולמה יתחייבו בתרומה לר' יוסי, וממילא מאי קשה כלל. והביאור הוא דהיות ובתחילה הכניסם לשם גורן, אפי' דהיה בדעתו לעשות מהן עיסה ואין זה גורן גמור לחייבם בתרומה, כיון שחסירות עדיין דישא ומירוה, מ"מ עכשיו שנמלך למוללן כבר אינן חסירות שום מלאכה, וממילא הכנסתן לגורן כבר נחשבות קיבוץ לכרי ומתחייבות בתרומה, ולכן קשה דגם לר' יוסי מצינו שזכאי בהרמתה ביו"ט.

נז. בגמ' אבל בקטניות דברי הכל אסורייתא לא טבלא מיתבי מי

שהיו לו חבילי תלתן של טבל וכו'. צריך ביאור מה קשה כלל מהא דתלתן על הא דקטניות שאינן טבל, הרי יש לומר דהיות ותלתן רובם מכניסים אותן בחבילות, ואילו קטניות אין רובם נוהגין כך אלא דיש עושין כך ויש עושין כך, ולכן על תלתן אמרו במשנה דמי שהיו לו וכו' דהוה טבל וחייבין בתרומה, ואילו קטניות באמת אינן טבל ואינן חייבות בתרומה, וכמו שלעיל הקשו למה לא השמיעו לנו קטניות ומכך נלמד דכ"ש תלתן, דהיינו שבקטניות הוא חידוש גדול יותר לומר דהוה טבל, ולכך שייך לומר דבאמת רק בתלתן הוה טבל ובקטניות לא, ומאי קשה כלל מן המשנה, וצ"ע.

נח. בתוד"ה הא ר' יוסי בא"ד ועוד קשה לרבי נמי וכו' א"כ נתחייבו מאתמול מערב ביו"ט וא"כ איך יכול להפריש ביו"ט. היינו דתוס' הבין בשיטת רבי דהיות ובהכניסן למלילות אין צורך בגורן ומירוה, ממילא אין גמר מלאכתן בשעה שמכניסן למלילות, אלא בשעה שנמלך

מתרומה גדולה שבמעשר זה. היינו דמשמעות דברי רש"י היא שרק מחלק המעשר שקיבל הלוי הוא דפטור מתרומה גדולה, אבל הישראל כן חייב ליתן גם עכשיו תרומה גדולה על כל הנשאר, ודייק כן מהא דאמרו בגמ' דמעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר, והיינו דמיירי כאן רק מן המעשר שקיבל הלוי, ולא מן הנשאר אצל הישראל.

פ. בגמ' עליך אמר קרא מכל מתנותיכם תרימו וכו' ומה ראית האי אידגן והאי לא אידגן. לכאורה קשה דהא מכך דכתיב מכל מתנותיכם משמע דבכל גוונא איירי, ואיך אמרו דמיירי רק באידגן. והביאור הוא, דהיות ויש כאן סתירה דבכתוב אחד כתיב מעשר מן המעשר דמינה דייקו אבל לא תרומה גדולה ותרומת מעשר, ואילו כאן כתיב מכל מתנותיכם תרימו את כל תרומת ה', אלא ודאי דכאן איירי באידגן וכאן בלא אידגן, וביאר רש"י דכשמיירי לזכותו של הכהן ודאי

להכניסן למלילות, שכבר מוכנים ועומדים למלילות, וא"כ גם לרבי הרי הם מוכנים מעריו"ט. ואין לומר דמיירי שנמלך להכניסן למלילות ביו"ט, דהא באופן זה הקשו לקמן בגמ' דגם לר' יוסי ברי יהודה מצינו שזכאי בהרמתה. אבל באמת קשה, דהא מה שבגמ' הקשו דגם לר' יוסי ברי"י מצינו בנמלך ביו"ט, שם מיירי בשכבר הכניסן לשם גורן וכדפירש רש"י, ולכך גם לר' יוסי ברי"י מצינו שזכאי בהרמתה, וכפי שהרחבנו לעיל בזה, אבל כאן אולי מיירי שקודם יו"ט לא עשה כלום, ורק עכשיו ביו"ט נמלך להכניסן למלילות, וממילא גמר מלאכתן אפי' להבנת התוס' יהא רק ביו"ט, ולכך ניהא שמצינו לרבי שזכאי בהרמתה, וצ"ע.

דף יג ע"ב

נא. בגמ' אמר ר"ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה. ביאר רש"י דמה שנמל הלוי מעשר קודם שנתנה תרומה, בזה נמצא הכהן מפסיד ופטור הלוי

מיירי באופן שבא לכלל דגן, שבו חלה עליו חובת כהן.

סא. בגמ' אלא מאי אית לך למימר מלאכת מחשבת אסרה תורה הכא נמי מלאכת מחשבת אסרה תורה. היינו דהיות וקילוף שעורים לא הוה מלאכת מחשבת, ממילא לא אסרה בו תורה בשבת כבמעשר. אבל א"כ קשה דהא על הסיפא אמרנו דכן אמר ע"ז ר' אלעזר וכן לשבת, ושם מיירי בלנפח החיטים על יד על יד, ולכאורה גם הוא אינה מלאכת מחשבת, ולמה בה כן אסרה תורה בשבת כבמעשר, וצ"ע.

סב. בגמ' כיצד מולל וכו' כיצד מנפח וכו'. היינו דמולל היא מפריד באצבעותיו הגרעין מן הגבעול, ומנפח היא שמעבירו מיד ליד להפיל קליפתו, וכאן כיון דביו"ט איירי, בעינן לעשות שינוי מעובדא דחול ולכך הקשו כיצד מולל וכיצד מנפח בשינוי, כך ביאר רש"י. אבל באמת צריך ביאור למה בעינן לעשות ביו"ט שינוי מעובדא דחול, הרי אם בלצורך אוכל נפש איירי, הותרו לעשותם ביו"ט, והיכן

מצינו בשאר מלאכות כגון אופה ומבשל שבעינן לעשות בהם שינוי. ועיין ברש"י דעל מנפח ביאר דמיירי בשבת דבה באמת אסור, אבל ביו"ט מותר ביד על יד, וכך ביאר גם בתוס'. אבל במולל צריך ביאור למה באמת אסור בלא שינוי, ובאמת גם צריך ביאור בעוד דינים, דהרי גם לנפח אסרו ביו"ט בקנון ורק ביד התירו, ואם בצורך אוכל נפש איירי למה אסור, ובאמת נראה דגם לצורך אוכל נפש לא התירו הכל לעביד יו"ט כחול, וצ"ע מתי התירו ומתי לא ולפי מה קבעו הדברים.

דף יד ע"א

סג. בגמ' אמר ר' מאיר לא נחלקן ב"ש וב"ה על הנדוכין שנדוכין כדרכם ומלח עמהן לא נחלקו אלא לדוכה בפני עצמה. צריך ביאור מהי שנדוכו כל התבלינים יחד, וכי עושה המלח יחד עם אחרים ומערכם, הרי את המלח בעינן לכל קדירה, ואילו את שאר התבלינים לא בעינן לכל קדירה. ועיין

או ממילא לא יפוג טעמה, למה יעשה בה עובדא דחול לכותשה עכשיו, ולכן אסרו.

דף יד ע"ב

סד. בגמ' ואי בעית אימא שאני בי מר שמואל דאיכא פריצותא דעבדי. צריך ביאור דהא אפי' דאיכא פריצותא דעבדי בי מר שמואל, מ"מ זהו רק טעם למה לא חשב שעשאוה במכתשת קטנה, אבל על מה שאמרו בגמ' שאפשר שעשאוה מאתמול עדיין קשה, דהרי לכאורה גם בא"י היה בכך היתר לאכול ביו"ט, ורק במכתשת קטנה מצינו שאסרו בשביל פריצותא דעבדי, ובשלמא לתי' א' דהוה קליף צהריה ניחא, דהא ידע להדיא דלא מאתמול עשאוה, אבל לתי' ב' לכאורה קשה. ומכורח הדברים באמת יש לומר דמחשש פריצותא דעבדי יש לחשוש תמיד שעשאוה היום ולא מאתמול, ולא רק במכתשת קטנה אסרו בשביל זה, וא"כ הוא חידוש גדול דבני א"י א"א לומר אצלם דאפשר דמאתמול עבדוה, ולכך יש לאסור בכל

במהרש"ל שגרם בדברי רש"י ד"ה עמהם, ולא בבת אחת אלא בפעם אחת זה אחר זה, והיינו דבאמת לא עירבם אלא עשאם אחד אחר השני, ובאופן זה הותר גם המלח כדרכו כשאר התבלינים. אבל לכאורה קשה מה החילוק, ולמה בשביל שעכשיו עשה גם אחרים יעשה המלח כדרכו, ומאי שנא כשעשאו בפני עצמו דאסור כדרכו. ואי לאו דברי המהרש"ל היה אפשר לומר, דבאמת מיירי שעירבם יחד ממש, והיינו שגם בשאר התבלינים היו מכניסים מלח כדי לחזקם ולהוסיף לטעמם, ואולי גם בכך לא פג טעמם של התבלינים, ובזה הותרו עם המלח יחד, אבל כשעושה המלח לעצמו זה באמת אסור כדרכו. אבל יש גם לתרץ גירסת המהרש"ל ולבארו, דהחילוק היא, שבעושה זה אחר זה כיון שממילא עושה עכשיו שאר התבלינים, אין כאן עובדא דחול במה שעושה המלח עמהן, כיון שהיא רק תוספת, ומשא"כ כשעושה המלח לעצמו, כיון שידע קודם יו"ט שהוא צריך לה,

שבעינן שינוי, מטעם זה אתא, שבכך שיעשה שינוי לא יהא נראה שעושה גם לצורך חול לימים שאח"כ, וצריך בירור בכל דין ודין אם הוא מתורץ בזה ואם הוא שייך גם בו.

דף טו ע"א

סו. **בגמ' אלא בקשין וכי הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע האי נמטא גמדיא דנרש שריא.** היינו דבקשין כיון שאינו מחמם מותר. רק דצריך ביאור במאי מותר, אם רק הוילון מותר מה שמייירי מיניה עכשיו, או שגם למנעלים ולשבת עליו מותר. ולכאורה מכך דמביאים ראיה מהאי נמטא גמדיא, ושם מייירי לישיבה וכדפירש רש"י, ממילא כך גם כאן מותר לישיבה וכ"ש למנעלים.

סז. **בגמ' אמר אביי סנדל המסומר אפור לנעלו ומותר לטלטלו.** לכאורה קשה דאם לנעלו אסור לאיזה צורך יהא מותר לטלטלו, הרי אמרנו שאין משלחין אותו כיון שאין בו שום צורך. והביאור הוא דמייירי כאן לטלטלו לצורך גופו ומקומו,

גוונא. אבל אחר העיון נראה לומר דבאמת יש לחלק בין בי מר שמואל לבני א"י, דדווקא בי מר שמואל שבסביבותם היה מותר לכתוש במכתשת קטנה, לכך אסר בו שמואל, ואפי' על אפשר מאתמול הוא לא סמך, דבמציאות היה שייך במקומם לעשות הדבר ביו"ט עצמו, אבל בבני א"י שבמקומם היה אסור בכל מכתשת, היות וכך אין לחשוש שיעשו היום באיסור גמור, ולכך אפשר לסמוך דמאתמול עבדוה.

סח. **במשנה וכ"ה אומרים וכו' בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה.** מה שהקשינו לעיל דאם באוכל נפש איירי למה התירו רק באופן של שינוי או רק באופן מסויים, כאן לגבי בורר קטניות לב"ה יש לבאר, דהחילוק היא שטבלא ונפה וכברה כיון שהם כלים גדולים שעשויים לכמות גדולה, דהיינו שדי בכמות כזו להרבה ימים, ממילא לכך אסרו, דנראה שמכין ביו"ט גם להימים שאח"כ, וזה ודאי אסור. ולפי זה אולי יש לומר דבכל גווני

והיה לו להניחם בהם וכך לקחתם, ולמה נתיר לו ללכת בתפילין בלילה, הרי לילה לאו זמן תפילין, ואפי' אם אין לו כים היה לנו לומר לו להביא איזה כים אחר לכך, וצ"ע.

פרק ב דף טו ע"ב

ע. במשנה וב"ה אומרים תבשיל אחד ושויין ברג וביצה שעליו שהן שני תבשילין. משמע דגם לב"ה דג וביצה שעליו הוו ב' תבשילין, וא"כ צריך ביאור למאי בעינן ב"ה לומר דהוו ב' תבשילין, הרי לדעתם די בתבשיל אחד, ולמאי מיירינן מזה ב"ה כלל. ואין לומר דב"ה באו לבאר שבאופן זה גם לב"ש יהא עירוב כיון שהן ב' תבשילין. דהרי ב"ש במקום ב"ה אינה משנה כלל, ולמה ליה לבאר שיטתם. ואולי יש לומר דאפי' דאמרו בש"ס דב"ש במקום ב"ה אינה משנה, מ"מ ב"ה עצמם ענווים היו, ורצו לבאר גם הדעה החולקת עליהם, והם לא אמרו על דברי ב"ש שאינה משנה, אלא אדרבא

דבזה מותר כיון דעדיין שם כלי עליו.

סח. בגמ' לא קשיא הא דמנטרא מחמת גנבי ומחמת כלבי וכו' מהו דתימא רוב לפטים ישראל נינהו ולא מזלזלי בהו קמ"ל. היינו דבתחילה מתרין מה החילוק בין ב' הברייתות, דבאחד מיירי שמנטרא מחמת גנבי וכלבי, ולכך מוליכין רק עד הבית הסמוך לחומה, ואילו בשני מיירי שמחמת גנבי לא מנטרא ולכך מוליכין עד ביתו, ומה שאמר דמיירי דווקא בראשו, זהו משום דמיירי שרוב גנבי ישראל נינהו, ולכך רק משום דממילא בראשו הם, לכן מותר לו לקחתן עד ביתו, אבל אם בארעא מהתן ודאי דאסור לקחתן עד ביתו, דהרי גנבי ישראל נינהו, ולא יבואו לזלזל בתפילין.

סח. בתוד"ה היה בא בדרך בא"ד ואם תאמר אי מיירי בחול אמאי אינו מביא אותם בידו וי"ל דלמא משתלפי ליה מדידה. צריך ביאור מה חשש היה שיפלו התפילין מידיה, הרי לכאורה היה לו כים של תפילין,

כיבדום וביארו דבריהם, רק
 שהכמים אח"כ פסקו שב"ש
 במקום ב"ה אינה משנה.
עא. בגמ' רב אשי אמר כדי
 שיאמרו אין אופין מיו"ט
 לשבת ק"ו מיו"ט לחול. היינו
 שבכך לא יבואו להתיר להכין
 מיו"ט לחול. וצריך ביאור מה
 היה החשש כלל שיבואו להתיר
 הכנה מיו"ט לחול, דהרי קודם
 שנתקנה העירוב תבשילין כבר
 אסרו להכין אפי' מיו"ט לשבת,
 וכמו שאמרו בדין הראשון של
 המשנה, וא"כ למאי היו צריכים
 לתקן העירוב תבשילין בשביל
 שלא יטעו בכך, הרי הוא דבר
 ברור וידוע כבר קודם לכן. ואין
 לומר דלכך תיקנו לעשות
 התבשיל מערב יו"ט בשביל
 שלא יטעו בכך, דא"כ עדיין
 צריך ביאור למאי כלל תיקנו
 עירוב. ובשלמא אם רב אשי
 היה בא רק להוסיף על דברי
 רבא, דבאמת הטעם לתקנת
 העירוב בשביל שיברור מנה
 יפה לשבת, ורק התקנה לעשותו
 בערב יו"ט, מן החשש שיבוא
 להכין מיו"ט לחול היה ניחא,
 אבל היות דרב אשי לחלוק

לגמרי על רבא בא, א"כ קשה
 כנ"ל, וצ"ע.
עב. בגמ' התחילו בת שישית לצאת
 אמר הללו בעלי מארה נתן
 עיניו בתלמידים וכו'. ביאר
 רש"י שהללו בעלי מארה כיון
 שכבר נתרוקן ביהמ"ד מאוד
 וגנאי הדבר וקשה בעיניו. אבל
 עדיין צריך ביאור למה על
 השישית כעס יותר מכולם, הרי
 אדרבא הם אלו שנשארו עד
 עכשיו ללמוד, ונתאפקו לצאת
 כל היציאות הראשונות, ומה
 אשמים הם בכך שכבר נתרוקן
 בית המדרש. ובאמת התלמידים
 שנשארו מזה חששו שעליהם
 יכעס יותר, ולמה מגיע להם
 כזאת. ויש שרצו לבאר דהיות
 שיצאו כ"כ מאוחר, משמע שאין
 להם הרבה מה לאכול, וא"כ
 לכך כעס עליהם דכי בשביל
 הנאה מועטת כ"כ עוזבים חיי
 עולם. אבל באמת הוא קשה,
 דהרי אפשר דכן היה להם
 הרבה, רק שרצו עוד ללמוד, ורק
 כשראו שהזמן מתאחר שהרי
 כל היום כולו היה דורש ר"א,
 לכך יצאו כדי שיספיקו לאכול
 סעודת יו"ט. ואולי יש לומר

בכך אינו מקיימו כלל. ואילו לר"י קשה דבכך שחלקו לב' חלקים א"כ לא קיים לא זה ולא זה, דהרי אין עצרת תהיה לכם דמשמע כולו, ואין עצרת תהיה לכם דמשמע כולו. ולכך יש לומר דר"י סבר דמכורה הסתירה מוכרחים לומר דהכתוב נתכוון לחלקו לב' חלקים, ואילו ר"א סבר כיו דיש כאן סתירה, מוכרחים לומר דהכתוב נתכוון לומר דחד מב' אלו חייבים לעשות, ולכך או כולו לה' או כולו לכם.

עד. בתוד"ה לזו עלי והא דאמר עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות ה"מ כשאין לו לפרוע. עיין בגר"א שגרס ה"מ כשאין לו ממי ללוות. וקשה לב' הגירסאות, דאם מיירי כשאין לו לפרוע, למה לא ילווה, הרי הקב"ה אמר ואני פורע, ואם מיירי שכאין לו ממי ללוות, למה כתיב שם ואל תצטרך לבריות, דמשמע שיש לו ממי ללוות, רק שאומרים שאל תצטרך לבריות, וצ"ע.

דמה דעליהם כעם יותר הוא משום טעם אחר, דהרי היה מחלוקת בעונג יו"ט וכדלקמן, דלר"א בעינן או כולו לה' או כולו לכם, ולר"י חציו לכם חציו לה', ולכך על הראשונים שיצאו כעם ר"א שאינם עושים כדעתו כולו לה', אבל מ"מ הבין דעתם דעשו כר"י חציו לה' חציו לכם, וממילא עדיין ניהא בכך ויש להם על מה שיסמוכו, אבל על כת שישית שיצאו בסוף היום, כיון דחציו לכם כבר ממילא לא יספיקו לעשות, דהרי כבר מאוחר היה ובסוף היום מיירי, א"כ אלו עבדו כמאן, לא כר"ז כולו לה' ולא כר"י דבעינן חציו לכם, ולכן אמר דהללו בעלי מארה, אבל לנשאים אמר דהיו ונשארו עד סוף היום, דבזה קיימו כולו לה', ממילא אמר לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וכו'.

עג. בגמ' ר"א סבר או כולו לה' או כולו לכם ור"י סבר חלקהו חציו לה' וחציו לכם. צריך ביאור בסברותיהם, דהרי לר"א כיון שעושה רק אחד מהם מה יעשה אם הכתוב השני, הרי

דף טז ע"א

עה. **בגמ' תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מוצא בהמה נאה וכו'.** צריך ביאור מהו הלשון היה 'אוכל' לכבוד שבת, הרי כשהיה מוצא אח"כ בהמה אחרת נאה הימנה, היה אוכל הקודמת ומה שראה קודם היה אוכל בחול, ולמה הוא נקראת לכבוד שבת, הרי במציאות אכלה בחול. ולכן נראה לומר דמה שהיה נוהג כן שמאי, הוא משום שהיות ותמיד היה מייעד הבהמה לכבוד שבת, בכך היתה נקראת המהמה מצורכי שבת ויו"ט, ובכך גם היה לו יותר מן הקצוב לו בר"ה, כיון שהבהמה שאכל מצורכי שבת אכל, וזהו שאמר היה אוכל לכבוד שבת, שגם אכילתו ביום היה מן החשבון של צורכי שבת, ובכך היתה קצבתו של כל השנה לא מתמעטת מינה. אבל א"כ קשה למה הלל לא עבד כשמאי, וכי לא היה רוצה שלא יתמעט לו מן הקצוב לו בר"ה. ולולי דמסתפינא היה אפשר לומר דבאמת נחלקו הלל ושמאי במה

שאמרו כל מזונותיו של אדם וכו', דבאמת רק שמאי סבר דהמזונות קצובין לכל השנה כחבילה אחת, ולכך אם יחסר מינה יחסר לו להמשך השנה וכדפירש רש"י, ולכן עבד כן לאכול הכל מצורכי שבת וכנ"ל, אבל הלל סבר דבאמת המזונות קצובים כל יום ליומיה, וכמו שאמר ברוך ה' יום יום, וממילא מה שיאכל היום לא יחסר לו למחר כלום, ולכן לא היה צריך למעשה שמאי לאכול מצורכי שבת, דממילא לא יחסר לו מכך.

עו. **בגמ' ואי בעית אימא מתן שכרה נמי אודעינהו נשמה יתירה לא אודעינהו.** צריך ביאור מה תירצה בזה הגמ', וכי בשביל נשמה יתירה אמרה תורה ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם, וכי הנשמה יתירה היא האות דאמרה תורה, הרי ודאי מיירי שם בשבת עצמה שהיא אות לישראל, וא"כ מה תירוץ הוא זה, וצ"ע.

עז. **בגמ' אלא מידי דלא שכיח בעינן ופת שכיחא ודייסא לא שכיחא.** צריך ביאור למאי בעינן דווקא דבר שהוא לא

יעקב בר אידי דמי שלא הניח עירוב יבוא ויסמוך על שלי, ולמה שם לא אמר דרק על השומעים לדברי חכמים מיירי דבריו ורק דשכחו להניח, ולא על מי שאינו חרד לדבריהם, וצ"ע.

עט. בגמ' איבעיא להו הלכה כרבי לקולא או לחומרא פשיטא דלקולא קאמר משום דשליח וכו'. היינו דהגמ' לא ירדה לסוף דעתו של המקשן, ולכן הקשו פשיטא דלקולא קאמר, דהרי רבי כאן הוא לקולא, ומה ההו"א לומא דלחומרא הוא. וזה תירצה הגמ' דהיות ושלח ר"א וכו' דשם הגיסא הוא איפכא מכאן, לכך הקשו אם מה שאמר שמואל הלכה כרבי לגירסתינו אמר או לגירסת ר"א דרבי לחומרא אמר.

שכיה, ומאי שנא. ויש לומר דלכך בעינן דבר שלא שכיה, לרבא דביאר דהעירוב עושין כדי שיזכור לברור מנה יפה לשבת, דאם יעשה דבר שכיה לא יזכיר לו כלום בכך שיעשהו, ולרב אשי דביאר דבשביל שלא יבוא להכין מיו"ט לחול, גם בעינן דבר שלא שכיה, שבכך יזכור שלשבת עשה תבשיל מיוחד להתיר הככנה בשבילו, וממילא ידע דלחול אסור, אבל אם יעשה דבר שכיה לא יהא לו שום היכר בכך.

דף טז ע"ב

עח. בגמ' אמר ליה פושע את לכולי עלמא שרי לדידך אסור. ביאר רש"י דכיון שאינו חרד לדברי חכמים אין דעתו עליו. אבל א"כ צריך ביאור דלעיל אמר ר'